

Ann. V.

Num. X.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS
BIS IN MENSE PRODIT

Pretium annuae subnotationis, *ante solvendum*, est: in Italia Libellarum 10;
ubique extra Italiam Lib. 15; M. 12; Sch. 12; Doll. 3; Rubl. 6; Flor. 7½.

Inscriptiones et omne genus indicationes pretio aequissimo referuntur, quod est in extremis commentarii paginis
Lib. 0.50 pro unoquoque centimetro quadrato.

Cuncta mittantur ad ARISTIDEM LEONORI equitem, commentarii VOX URBIS possessorum et administratorem

TV ROMA — Via Alessandrina, 27 — ROMA TU

Subnotatio fieri potest:

: TEE MUNTOZOS RUMET

IN RUSSIA
Apud GROTHNER ET WOLF.

IN ANGLIA
Apud BURNS AND OATES

IN CIVITATIBUS FOEDERATIS
AMERICAE SEPTENTR.

Apud FRIDERICUM PUSTET

IN GERMANY

Apud FRIDERICUM PUSTET

IN CANADA

Apud LIBRAIRIE GRANGER FRÈRES

VARSIAE POLONIAE
Bibliotheca Prædictissima, 15

LONDON
28, Orchard Street.

NEW YORK
52, Barclay Street.

CHICAGO
436, Main Street.

S. Sedis Apost et S. Etinum Congr.
Typogr.

RATISBONAE IN BAVARIA

INDUSTRIAL
1890, Rue Notre-Dame.

RERUM INDEX

ALFONSUS XIII HISPANIAE REX	P. B.
ALPHONSO XIII HISPANIAE REGI AD REGNI GUBERNACULUM ACCEDENTI .	Fr. Xav. Reuss.
PRO LINGUA LATINA	P. Angelini.
STANISLAUS WYSPIANSKI	I. Antonelli.
DOMESTICA EX LIGNO SUPELLEX	P. Alexis.
MADRITUM	A. Costaggini.
BABYLONICAE EFFOSIONES	G. P.
HANULAE SELECTAE MONTANI A IOANNE BAPT. GIRAUD LATINE REDDITAE .	Fr. Xav. Reuss.
VITA FUNCTI VIRI CLARIORES	I. F.
EX AMERICIS. De Stoeffelo doctore morte correpto	H. Doswald.
ANNALES	Poplicola.
PUBLICI PER ORBEM COERTUS LEGIBUS FERENDIS	Scriba.
LIBRORUM RECENSIO	H.D.V. Pieralice.
AENIGMATA	Fr. Palata.

In secunda operculi pagina:

PROSPECTUS NOVAE SUBNOTATIONIS COMM. VOX URBIS A KAL. IULII
AD EXPLETUM ANNUM MCMI.

In tertia operculi pagina:

VARIA: Litteratine ad bibliophili aselli? - loci . . . . . P. d. V.
LIBRI RECENS DONO ACCEPTI.

COMMENTARII "VOX URBIS" POSSESSOREM ET ADMINISTRATOREM

ROMAE

EX OFFICINA PACIS, PH. CUGGIANI

35, Via della Pace

MCMI

OFFICINA
ANNAIS CONCHISQUE CAELANDIS
PRAESENTIA IN REDDENDIS FIGURIS
PHOTOGRAPHICE EXPRESSIS
DILIGENTIA IN SCUTTO — DILIGENTIA IN OPERE
VIA SISTI 129 — ROMAE

IBER (vulgo "ALBUM")
 praecipua Urbis referens, pulcri-
 tudine insignis atque, comen-
 tarii *Vox Urbis* moderatore iubente, expresse
 conflatus, apud eumdem commentarii ad-
 ministratorem, ROMAE, VIA ALESSANDRINA, 87,
 ven. lib. 1.50.

VOX URBIS
COMMENTARIUS BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS
ED — Via Alessandrina, 87
CONSTITUTA AN. MCMII
OMNIS CONSTITUTA.
(in seconda operculi pagina).

ROMAE URBIS ROMAE
PHOTOGRAPHICIS EXPRESSIS
IN SCUTTO IN SCUTTO IN PRETIO
VOX URBIS Administratorem.

Sociis qui in Nordica America versantur vene-
 menter comprehendimus quod a Sodalitus Carmelitis
 novissime institutum est ac regitur

COLLEGIUM SANCTI CYRILLI

ad liberalem eamdemque Christianam et nostrae
 aetati aptam institutionem iuvenibus comparandam.
 Prospectus studiorum et regularum, quae colle-
 gium moderantur, petatur ab ipsis Collegii Pre-
 side, 6413 Star Avenue (Woodlawn) — Chicago,
 Illinois.

LE LAUDI LATINE
IL CANTICO DEL SOLE
S. FRANCESCO D'ASSISI

Di Maria Vittor Angeli, primo Anno, tip. della Perginella, 1897

Hos libellos praeceptor vnuatam praeftatione a Paulo Sabatier, viro
 rei image portavimus, conservant, continetur laudes latines cum inter-
 pretatione italica. *Canticum Solis*, nonno illa Speculi perfectionis capita,
 que Omnes origines exprimit, aliaeque permitta. Libellum, quem proxime
 illi annis emulsi, et parva monachorum Franciscorum comparandam,
 Iulius Melchiori, litore tradidit doctor egregius, maxima editio cura.
 Novus spes commentarii *Vox Urbis* Administratorem venit L. 0.50, in
 prosperam levamus.

PHILIPPUS VITI Eques
MARMORARIUS

ROMAE · Via Alessandrina N. 51, 52 · ROMAE

Affabre sculpti quae sunt ad simulacra, altaria,
 sacella, sediculas, uti patet ex operibus erectis
 aut refectis in Basilica Lateranensi, Liberiana,
 Laurentiana extra muros, Transtiberina, Eudo-
 xiana, etc.

VOX URbis

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

PRETUM SUBNOTATIONIS:

In Italia: Lib. 10 — Ubique extra Italianum:
Lib. 15, M. 12, Sch. 12, Doll. 3, Rubl. 6, Flor. 7 1/2.

BIS IN MENSE PRODIT

POSSESSOR ET ADMINISTRATOR:
ARISTIDES LEONORI, eques.
ROMAE - Via Alessandrina, 87.

ALFONSUS XIII HISPANIAE REX.

Aferis illis perquam solemnibus, quas Iberi his diebus concelebrant, quum Alfonsus XIII rex Sancti Ferdinandi thronum ascendit, latinae gentes et populi hand dubie alieni esse non possunt. Laetantibus itaque Ibericae reipublicae vocibus atque auspiciis germanae nationi oblatis, ut in pristinam fortunam sub rege novo resurgat, suapte natura accedit snosque ingeminat plausus *Vox Urbis* haec nostra, cui Iberica gens et religionis, et humanitatis, et rerum gestarum vinculis tam areta fide conjugitur.

Neque hodie de Iberica re de eiusve condicionebus est loquendi locus, neque spes enarrandi certas quibus erigitur, aut mala quibus angitur, neque causas inquirendi, quae in praesentem statum imperium illud adduxerint, cuius fines antea solis nesciebant occasum. Ceterum haec iam plures dixerat atque investigarunt, viri doctissimi, qui immo nova studia ad rem hoc ipso movebunt, quod Iberica gens, licet novissimis obnoxia infortuniis, nobilitatem tamen ac dignitatem servavit, quae viros fortissimos decent. Quis enim ignorat illi populo affulgere adhuc vehementer lucem, quae antiquitus latinis populis principatum orbis tradidit, quem nec amiserunt hactenus, etsi iuniores gentes atque novae undique aemulentur?

Unum id praestat, gentem consulutari atque regem, qui primo iuventae flore imaginem quasi praebet veris primi, in quam Iberorum oculi passim intendunt, non inani spe confisi sibi fractus uberrimos allaturam.

Alfonsus XIII, anno MDCCC LXXXVI natus, augustum parentem non novit, ideoque sub Christinae reginae tutela adolevit, matris piissimae atque item fortissimae mulieris, quam non Iberi tantum, sed omnes gentes admirantur, et demum historia integro iudicio posteris commendabit, quod regnum diuturnum tot obseculis asperum, tot aerumnis obnoxium per aetatem Ibericae genti ferme inauspicatissimam, constanti animo atque erecto servaverit. Ipsa itaque augustum quae filium erudit materno studio, regali magnanimitate, ipsa nunc eundem populo tradit adolescentem integrum, virtutibus optimo rege dignis ornatum, omni humanitate exultum, patriae studio ita corruptum, ut ad civitatis sua felicitatem atque gloriam comparatus esse videatur. Maternas enim curas pietate summa filius rependit; idem quamquam exsilis aliquantulum appetit adspectu, rude tamen militiae tirocinium diu lateque expertus est, et ludis gymnicis sese exercuit, et equitandi et venandi et iaculandi artem apprime

didicit; at nihil umquam gratius habuit, quam ore amico inter legionis suae centuriones atque manipulares obversari. Cuius rei nota etiam ex hoc deprehendi potest, quod ipse qui scribo, superiore anno cum in Hispania versarer, audivi. Cum Madriti Weyler utriusque militiae praefectus militarem excursionem indixisset, Alfonsus cum sua legione praesto fuit et castrorum labores divisit. Mox autem, cum hora quiescendi venit et consederunt sparsim per glebas milites, regi pulvinus sedulo adponitur. Quid ille? Calcis ictu statim ac ridens molle removit pulvinum, atque, ut alii fecerant, in herba se abieungit.

cit artocreas quoddam gustans a quodam ex populo militibus oblatum.

Patet igitur cuius indolis sit rex, quantum ab omni iactantia alienus; neque inde mirum quod simplices res diligit, longeque assentatorum agmina repellat, quod amicos libere, sed vera loquentes malit, iisque dextram iungendam, quam, Iberico more, osculandam porrigit.

Sed licet etiam tutissima atque optima de ipso auspicio sumere, ex cura qua est institutus. Nam si in mores eius atque affectus informandos ipsa mater incubuit, optimis magistris eum commisit, qui docerent litteras bonasque artes, et belli pacisque disciplinas.

Quorum documentis optime iuvenis respondit, ita plane ut praecipuis Europae sermonibus uti possit, ut optimos antiquitatis scriptores probe intelligat, praesertim latinos, de quo gratulantur *Vocis Urbis* scriptores et socii, omnesque nobiscum qui iure existimant, veterum litterarum studia esse quasi totius sapientiae fundamenta. Sunt enim litterae quasi sapientiae vestes atque forma, quas novas semper saecula effingunt.

Hæc menti haerent omnium gentium, haerent Ibericæ, ne terra, quæ Senecam, et Martialem et Prudentium poetas gennit, tantæ gloriae obliviscatur, sed potius latini generis memor unde ortum duxit, romanis ex virtutibus novas vires novae viae terenda resumat. Est enim, velis, nolis, humanitas haec nostra omnis latino sanguine nata; quibus si originibus adhaeserit, quas si servaverit, etiam novarum rerum regnum imperiumque retinebit.

His itaque omnibus oritur Alfonsi XIII regnum; huc Iberorum animi concordia fideliter et perenni accedant; hic manus conseruant vigiles, tamquam ad arcem salutis firmissimam. Sileant irae, factones cadiant, quibus patriæ robur divisum pessundantur; ac tandem aliquando experiatur Iberica gens illud esse saluberrimum. Sallustii monitum, parvas res concordia crecere, discordia dilabi maximas.

Conveniant omnes ad novum regem et plausu et spe, unoque labore ad nova patriæ fato contendant, quae florens regis actas laetissima conspicatur.

P. B.

ALFONSO XIII

HISPANIAE REGI

AD REGNI GVERNACVLVM ACCEDENTI

En novus exoritur tibi Sol, Hispanica tellus,

Alfonsi prisco nomine conspicuus.

Edidit Hunc Aurora nitens (Christina vocatur)

Ac radios docuit fundere purpureos.

Regem que deceant praecalarum, Matrem magistra,

Virtutum dotes induit Ille libens.

Ipsius ante oculos Patriae stat semper imago,

Aut potius medio conditur usque sinu.

Carius hoc Regis studium votumque perenne:

Subiectos populos arte beare sua.

Quos regit, his avet esse prius tutorque paterque,

Pacis, iustitiae, religionis amans.

X. ann.

V. ann.

AD MAGIS MAGISQUE
Vox Urbis, COMMENTARII PROPAGATIONEM PROVEHENDAM
NOVA INDICITUR SUBNOTATIO

IN MENSE PROVISIO

A PROXIMIS CALENDIS JULIIS USQUE AD EXPLETUM ANNUM MCMLII

upidig czterdziestki pięćdziesiąt pięć; Rupl. 5; Dóll. 15; Szcz. 15; H. 15; Sgr. 15; Flor. 3 N.

(NUM. XIII-XX-XXI).

Tip. o 50 do miedzianej carymki dąbrowy

PROFECTUS SUBNOTO

UT ACCEDERE OMNES POSSINT

SUBNOTATIONIS PREIUM CONSTITUTUM EST:

IN CANADA

IN GERMANY

IN CIVITATIBUS FOEDERATIS

IN ANGIA

IN RUSSIA

Apka Emanuella Dziedzic

Apka Karola Pfeiffera

Apka Ignacjego Goryla

Apka Jana Kowala

Apka Jana Wójcika

Label. 0,50

Mar. 2

Sch. 2

Rubl. 1

Cor. 2

URBIS ET TERRICULI MONTE PROSPECTUS

Qui immunita, gratuita paene, huius con-
sociationis ratione frui volunt, nulla inter-
posita mona, nonen suum cum pretio recto tramite
mittant ad

ARISTIDELEM LEONORI EQUITEM

COMMENTARI "VOX URBIS", POSSESSOREM ET ADMINISTRATOREM,

ROMAE

ROMAM, via Alessandrina 87.

maximo, qui ipsius anni civilis motus princeps existit, eoque infeliciter confecto Bruxellas exsul petiit.

Klatwa contra tragœdia, id est Maledictio, paene graecam indolem redolet; nec chorus deest, neque « unum triplex », neque vetus culpae ultiōnisque informatio. Sed tamen drama huīusmodi numquam prodiit in scenam, idque pariter contigit postmodum alteri ab eo descripto, cui *Legio* titulum apposuit, duodecim in scenas diviso, solutas tamen atque inter se dissitas, quibus nihil est commune nisi primarius actor, Adamus Mickiewicz, qui Parisiis an. MDCCCXLVIII Romam migravit, et Polonorum legionem conscripsit.

Attamen praeclarissimam poetæ laudem dramaticum poema novissimum comparavit *Wesele* (h. e. *Nuptiae*) Cracoviae primum superiore anno actum, ac modo tanto successu vulgatum, ut paulo post iterum edi opus fuerit. Aguntur in scena campestres nuptiae Luciani Rydel poetæ cum rusticula quadam, cuius sororem natu maiorem uxorem duxerat Wladimir Tetmayer, clarus pictor itemque patriæ suae amantissimus, qui Poloniae libertatem ab agricolis sperans, agricola factus est ipse. Adfuit revera his nuptiis conviva Wyspianskius, cui tristes inde de re publica cogitationes mentem ad opus incitarunt. Summam referre iuvat: Feriantibus atque epulantibus rusticis nuptiae cognatis una cum patriciis sponso illustri adfinitibus et amicis, fasciculus quidam ex stipulis rosarum cespiti impositus, ut flores a rigore hiemis contegeret, ludi modo ad epulas advocatur. At fit ecce prodigium: venit fasciculus ille, atque post eum longe producta larvarum series, quae varia cum hospitibus colloquuntur, acerrima plenaria et ad singulorum ordinum inertiam et hebetudinem veluti satyram accommodata. In inferis his Wernhyora habetur, extremus ille polonicae reipublicae vates; hic sponsum iubet agricolas cogere, ut armis instructi mane ad ecclesiam adsint: ipsum cum Archangelo venturum ad gentis suae seditionem excitandam: tradit simul Tetmayero aureum classicum, quo populum ad bellum incitat. Tetmayerus spondet se iussa impleturum, classumque Hans juveni religiose committit; ipse enim vigilius defatigatus impos maneri apprime fungendo sibi videtur: reapse, ubi Hans discessit, gravi somno opprimitur.

Aurora illucescente rustici in armis adsunt, Tetmayerus excitatur, qui tamen omnia iam oblitus est. Ecce autem ex improviso equorum rumor auditur: tunc rei sensum Tetmayer resumit, Wernhyora mandata rusticis exponit; animi eriguntur; brevi tamen, somnus enim magicus vicissim illos aggreditur, qui rigentes quasi manent. Supervenit Hans ille classici custos, eosque cum dormire passim videat, manus ad classicum admovet...; at heu! perdidisse sese fatalem tubam animadvertis neque amplius quam balteum cui suspenderat habere, dumque ingemit insanus, accedit homo ille palearis, fasciculus scilicet ex stipulis, quem vocaverant ad nuptias; hic falces e manibus dormientium affert, moxque ascendens in pluteum fides assumit, atque ludere incipit. Tunc illi etsi dormientes tacitique choream lente agitant agrestem atque nuptialem, usquedum galli cantus auditur; tum

Hans paene amens eos appellat, clamat, ut expergiscantur, tempus, ait, ultiōnis adesse.... frustra tamen; misera fascinatio perdurat, perdurat chorea lenta, inconscia, misera, dum stipularis ille vir leniter canit: « O agricola, classicum aureum habuisti, habuisti villosum pileum: pileus circumvolat in agro, classicum in silva est amissum... unum mansit tibi balteum, nihil reliquum est quam balteum... »

Quae vis sit symboli huius, quae asperitas satyrae nemo non videt; agitur polonica gens in choreas ad stipularis hominis cantus: aureum classicum, id est ad patriae caritatem inflammatio, amissum est, cives exulti agricultorū magniloquis vocibus sermonibusque sommo demiserunt: mox ipsi vicissim eodem sopore vincuntur: hoc pacto in orbem circumeunt omnes, neque ad libertatem assequendam iam ullus est gradus.

Hoc itaque drama agitur nunc per Poloniā ubique, ac fama est illud eo stupore perculisse cives, quo Germanici primum suscepere Schilleri tragœdiā cui titulus *Latrones*, in lucem editam his verbis: « In tyrannos ».

I. ANTONELLI.

DOMESTICA EX LIGNO SUPELLEX

PARISIIS quantocynus monumentum assurget ad recordationem Caroli Andreæ Boule, qui, in urbe illa natus anno MDCXLII, gravis annis mortuus est, principem assequuntus arte mirabilis laudem, quod sedilia, armaria, mensas, sexcentaque generis huius ita decorarit, caelaverit, atque ornaverit, ut quidquid scalpro, auro, tessellis, argento, coloribus perfici potuerit, omne perficerit. Ex his multa igne abstulit Parisiensis illa procella, quae ab anno MDCCXC ad annum MDCCXCIX saeviit; plura quoque eadem in urbe bellorum civilium flammae annis MDCCCLXX-LXXI deleverunt; quae autem, aut iam inde sublata, aut empta iampridem, tanti nunc habentur, ut qui aliquid ex hisce possideat, satis divitem sese existimet, ac difficultius longe sit reperire qui vendat, quam invenerit passim Croesum emptorem. Ita enim in iis fingendis, formandis magnificentiam quamdam cum Pallade optima conciliavit, ita ornamentorum ex auro, aere, argento copiam mole ipsa supellectilium temperavit, ut siquid exiguum non opprimeretur ornatu, siquid ingens, forma non minus quam ornamenti excelleret. Quapropter, Moecenate illo rege Francorum celeberrimo, quem historiae « Magnum » antonomastice, et « Solem » appellant, Aloisium XIV, munificentia regia opus quodcumque Boulei huius rependente, honoribus, titulis, amicitia, humanissimis et blandientibus colloquiis, lantibus cumulante, palatia illa Fontis-Bellaquei et Versalliarum supellectilibus omnibus paene auctor iste complevit.

Quaeque enim ibi erant, ex genere sedilium, candelabrorum, mensarum, speculorum, caducorum, pluteorum, armariorum, scriniorum, abacorum, capsularum, etc., ipse anaglyptis, encastis, musivis, topiario opere, ab atramentario ad acetabulum, a sigillo ad malluvium consercerat, data rerum faciundarum imagine fabris minoribus, faciens et ipse, eodem tempore archi-

tectus et artifex unus et omnia simul. At quemadmodum supellec, quam ex Aloisio ipso XIV placuit appellari, XIV munificantiam et graecam nuditatem et elegantiam oculis praebet ita, ut cui inservierit, et quis iusserit sit facile noscere, eademque designat tum initium et quasi adolescentiam quadragenarii illius regni, tum eius plenos virium annos, et quasi medium, tum senectutem quae ostentatione et fastu magis quam elegancia gaudebat, ita supellec, quae XII eiusdem gentis regi Aloisio famulata est, indolem regis huius plane declarat, eique plane consona habetur. Aeger hic enim et chronicus, ut medici dicunt, religioni, quotidie ingrante territus morte, moestus inserviens, supellectilem severam, austera sibi amabat, animaeque suae consentaneam gementi. Rigent omnia, atque ubique vides aliquid funereum, dignum sepulcro, vel sepulcri modum ostendens; olen omnia morte, praeter quod temperant lugubre hoc interdum imagines Deiparae atque Beatorum, nulla tamen oris, incessus gratia perfusae, suntque ubique flammam imagines, sive haec pytholum darent animae tendentis in caelum, sive in vidente recordationem ac timorem ignis inferni, vel purgatoriū excitarent, ut a peccato deterretur.

Quam diversa porro ab illa, quae, minore adhuc XVI Aloisio et sub tuto, mulierculis morem et mores gessit, quas nominibus *Pompadour* et *Dubarry* notant gallici annales. Minus artis, gratiae magis, nec quod stabile, nec quod bonis oculis Pallas durabile fingeret, sed quod fluxum, ambulatorium, caducum in ipsa levitate est. Divitiae multae, magna effusa auri copia, serica omnia vivis acu picta coloribus, textilia, coria notata auro, argento contexta, depicta passim omnia, et omnia pariter impura. At, sceptra Aloisio XVI suscipiente, implebant artifices omnes graecae et romanae memorias, novus iis inde cursus in omne, quod optimum pulcherrimumque arte esset, et, rege hoc, veluti apicem sunt assequuti Riésener, Gouttière, Sautinier, et plerique, quorum maximo nunc in pretio sunt opera. Republica illa gallica morem regium, magnificentiam supellectilis abrasiit, ceu reges et optimates et dynastas exciderat; at, quis credet? post Aegyptiacum bellum, viridi aere confectae super lectulorum columnulas et fulcimina conopaeorum sphinges Aegyptianae apparuerunt.

Napoleone I Caesare, ambitiosa, ingentia in supellectili, et abundantia auro sunt omnia. Tum, Aloisio Philippo rege, multa remisauit, nolo dicere, sed paene ad paupertatem redacta; Napoleone III Augusto, indolem huius et supellectiles gallicae sentiunt; habentur enim et quae reddant, imitantes, gloriam Aloisii XIV, et quae terrores XII Aloisii, et quae, XVI Aloisio rege, graecam romanamque sapient artem; magnificentiam vero tertii imperii, et secundas initio domi militiaeque res non obscure indicant.

Atqui ego velim ut, qui possunt ingenio, in hoc supellectilium stadium incumbant. Numquid in antiquissimis picturis, quae ex Aegypto, et Creta, et Mycenis et aliunde veniunt, historiam ignorasti temporis non habemus, aut saltem aliquid non eruamus?

P. ALEXIS.

*Hispanis igitur resplende, Sol nove, terris;
Affer et his longum frigiferumque diem.
Quas Erebos committit abrox, die nelle puerellas;
Sideros nubes lumine tunc naras.
Te gravis Historiae vox olim laudet et, almo
Voluum iuncta choro, sic tua gesta canat:
Optimus Ille fuit Rex, servantissimus aequi,
Magnanimus, clementis, pernix, impavidus.
Hunc timuere mali; sed amavit quisquis ueritam
Qualitas linguam diligit atque decus v.*

FRANCISCUS XAV. REUSS.

PRO-LINGUA LATINA.

... in genere portinere non solum graciam,
et dulcem latitudinem. Itaque facile rati nonnulli
admodum: poterat tanta vera delectatio sermonis
quae in nostrorum praesentis commercio, quum adulta
sit ad populosq; civitatem, civitas longe alia
sunt, praeferat, quam quae sint minimo usui?
In civitate enim nostra praecipendit, aut rerum
equitationem, aut eam, aut artis exempla. Atqui
primum exibet multo uberiorem nostrae acta-
tis conditio, ita ut nec medicum iam reperias,
qui C. Octavi, neq; agerum peritum, qui Catulo-
nis, neq; architectum qui Vitruvii paginae re-
quirant; artis vero non decunt optimi interpretes.
Addunt, pleroque adolescentes aegre studia ista
pursueri, quae nihil habeant unde inventur in
vita; si quae forte latina didicerint, earum re-
rum, vix confecto cursu lycei, memoriam om-
nino evanescere.

**Hoc et similia qui spargunt ii prefecto non
meminerint viam rationemone impertiendae do-**

(1) His super accessit, Illustri patre suo plane dignus filius, *Antonio Zenoni* (Dott. *Luisi Zenoni*). *Per gli studi clas-*
sici. — *Venetia, ex officina Sortani et Vidottii, 1900.*

ctrinae in secundi ordinis ludis. Etenim certam aliquam artem qui prosteri velit, huic patent magna ethenaeas. Media vero institutio gymnasii ac lycei id unum habet propositum, ut hominem formet, non ut doctorem pariat vel artificem. Quare primum eos ludos vitae bene ac sapienter instituenda praeceptis abundare necesse est; tum acuenda mens philosophia in usum deducta, simul illa exhibenda, quibus maxime excitetur animus ad pulchri rectique sensus, uti monet Quintilianus: « Pueris quae maxime ingenium alant atque animum augeant praelegenda (1) ». Ad haec autem nihil forte studio latini sermonis utilius. Admirabilis fuit enim romana magnitudo atque subtilitas, nec sententiarum solum, sed etiam verborum, ita ut qui in eius linguae structuram atque artificium diligentius inspiciat, is det operam sapientiae. Ex hac palestra latinitatis prodierunt italicarum litterarum praeclara lumina; quo factum est, ut pari rerum eventu utraeque litterae coniunctissime vigerint. Ex eadem palestra ad athenaeum deducti nostri adolescentes longe ceteris antecellunt, qui, simili ingenio, e scholis artium venerunt. Habent enim illius, quod optimum ac decorum est, speciem quamdam et quasi formam in animo sensuque expressam, qua ceteri

Ait autem latiniis litteris nulli posse recentiores linguae, cum veraculo sermone mutuo conseruandas. Verum, quia in longe minore fructu, proprieatis suae infinita est. Non his iudicium satis certum, nisi litterarum litterarum roborantur. Quocunq[ue] scimus, quae littera antiqua mater, omnis ita vestigia vestimenta quedam, effigie vestrum, et corporis corporinus. Vix igitur vestimenta vestrum respiciunt a mortuo, ducito excepto, ut vestrum vestrum solemne fuit cum gracilius vestrum latine collungere.

Quod si nisi fuisse possemus videantur quae ad artus et iudicium pertinet diximus, in secum reputet, quantac ex latinis litteris congerantur opes ad nostrarum rerum pleniorum subtiliorumque notitiam. Vivit enim adhuc avorum humanitas, et, velut cum effectu causa, cum praesenti humanitate coniungitur; vivit in ci-
vium sensu latinitas; vivit in sacris et profanis monumentis; vivit in congerie librorum paene infinita; in Religionis usu maxime vivit. Quamobrem, aut extra historiam, seu, quod idem, extra vitam, erimus collocandi, aut latini sermonis adserenda necessitas. An vero sacram linguam Indorum, quam *sanskritum* vocant, quod penitiores philologiae vel historiae investigationes apprime iuvet, summo studio effemeremus; latinum sermonem, quasi molestum hospitem, propulsabimus?

At latium sermonem obliscimus citius quam didicimus. Quasi vero aut mathesim, aut historiam, aut alia diutius teneremus, nisi ea profiteamur; quae tamen omnia de medio sufferre cogitat nemo. Sparge semen; inscio te, forte etiam invito, germinabit. Nonne adspectabilis haec rerum universitas coalescit atomis, quorum quisque mentis nostrae aciem, nedum oculorum, fugit? Ita iuvenilis institutionis elementa pariunt doctrinae molem, te frustra querente, quibus maxime rebus illa succreverit.

Denique quod plerique adolescentes ab hoc studii genere abhorreant, quod quidem non facile credimus, id satis argumento est, minime agi de re nugatoria. Utcumque tamen se res habet, quis invitos umquam coagit ut lyceum adiarent? Iamdiu patent instituta, in quibus studia physices ac mathesis, remotis latinis litteris, locum obtinent scholarum secundi ordinis. Quid prohibet quominus idem permittatur futuris actuariis, causidicis minoribus, veterinaris medicis, pharmacopolis? Sic expurgatus ager edet meliores fructus; sic tyronum doctrina de litteris poterit tentari severius; sic denique, studio latinitatis relicto maioribus disciplinis, et utilitati singulorum prospicietur et litterarum dignitati.

P. ANGELINI.

STANISLAUS WYSPIANSKI.

MEDIUM per saeculum, post tres illos nor-
Mediae scholae clarissimos poetas Mickie-
wicz, Slowacki, Krasinski, Polonica musa si-
lere vina est; modo vero vox eius Sienchiewicz
auspicis lactissimis rursus insontuit; ecce autem
accedit nunc Stanislaus Wyspianski, cuius in-
genium Parnassi spiritus plene affavit. Parvus
enim hic atque adustus vir, fulva barba, in-
compto fulvoque capillo, mentem tam divitem
Apollinis gratiis sortitus est, ut laudem sibi
poetae excellentissimi iure comparaverit.

Cracoviae natus anno MDCCCLXIX ex patre
sculptoriae artis perito, artium ingenuarum aca-
demiam tum in patria tum Lutetiae Parisio-
rum adiit. Sed quae ipse sive calamo, sive
coloribus edidit — est enim idem pictor —
impervia primum civibus visa, neque statim
popularem gratiam sibi conciliarunt. Est autem
poeta patriis gloriis atque memoriis perquam
addictus, ex iisque semper animi impetus has-
sit; idque a primo usque dramate, cui fabula
nomen dedit, quippe quod fabulam reapse in
scenam proferret Wanda, polonicae virginia,
Krak principis filiae, quae contra Germanos ab
Oriente progressos strenue pugnans Slavorum
genti sua victoriam, quasi Cloelia altera com-
paravit, sese in Vistulæ fluminis undas demer-
gens. Huic dramati sequutae fabulosae pariter
novae tragœdiae sunt, Sophocleo stilo concin-
natae. *Meleagor. Protesila. Laodamia.*

Hicce ab antiquis argumentis brevi transgressus est auctor ad polonicae historiae glorias. Extremos suae gentis motus duo dramata spectant, *Warszawianka* atque *Lelewel*, quorum alteri nomen a populari bellico canto est desumptum, quem in an. MDCCXXXI conditionibus concinebant Poloni, alteri a Ioschimo Lelewel, inter polonicae terrae historicos

(1) His super accessit, Illustri patre suo plane dignus filius, *Antonio Zenoni* (Dott. *Luisi Zenoni*). *Per gli studi clas-*
sici. — *Venetia, ex officina Sortani et Vidottii, 1900.*

(1) *De Institut. Orat.*, I, VIII, 8.

dibus omnibus craticulae formam effinxit, illius scilicet supplicii, quo sanctus diaconus est adustus. Craticulae ansam reddunt et additum aedibus templum et aedificii pars, quae regibus praesertim incolendae essent. In ea aulae splendidissimae maximisque suppellectilium divitiis ornatae, sive tabulis, sive sericis tentoriis. Inter tot vero tantasque magnificentissimas res Philippi cella distinguitur, nuda quidem ac parva, et monacho potius quam regi accommodata, cuius ex fenestra tamen, dum tentoria amoveantur, prospicere in templum licet, atque sacris quoque privatim adesse. Ante ecclesiam exspatiatur atrium immane, quod a regibus nomen habuit, quatuor signis seu statuis decorum, quae prophetarum effigies praefuerunt. Sed templi adspectus tristis; licet ipsum quoque marmore atque picturis ditissimum multaque suppellectili sacra insigne, aurea atque argentea, pietate regum Ibericorum donata. Sacrarium ecclesiae decorum pariter maxime, ex eoque aditus per gradus ad subterraneum cubiculum aperitur, ubi quiescunt regum reliquiae a Carolo V imperatore ad nostros usque dies. In *Escurial* aedibus quoque tabularum collectio

Immo ut circa effossiones eius clarius aliquid sit, memoranda volo effodientibus et effossuris verba, quae in Hieronymo habentur: « Didicimus a quodam fratre Aelamita, qui de illis finibus egrediens, Hierosolymis vitam egit monachorum, venationes regis esse in Babylonie, et omnis generis bestias murorum eius tantum ambitu contineri ».

Hisce praemissis, in expositionem nostram fas erit secundo alite induci. Babylon itaque, (Hebraice *Baab-Bel*, et *Babel*, nempe « civitas confusionis », seu « ingentis multitudinis », aut « civitas - domus - Beli », sive « potentis Numinis »), si Birchio eruditissimo habenda fides Aegyptia monumenta scrutanti, iam inde a XVIII regum Aegyptiorum progenie florebat atque vigebat, quippe urbis huius mentio est in monumento, quod Totmes, vel Teumete III rege confectum fuit. Patet igitur quod XV ante Christum saeculo principis urbis et imperatoriae nomen adepta esset. Talisque erat uberrimo solo, flaviis maximis ita alluentibus, ut munirent simul atque irrigarent, talis sereno caelo et aethere puro, talis denique recordatione illius immanis conatus, quo turrim in caelum minacem homines moliti sunt; ac tanta hisce simul omnibus creverat, ut, subversa Ninive, in ipsam delatum sit imperium, quod Assyro-Chaldaeum passim in historiis celebratur. Nicotri et Semiramis, celeberrimae in illa reginae, praeter, qui fuere, reges, et imperium et urbem late amplificaverunt armis, aedificiis; late ditarunt atque exornarunt, porrecta quaquaversus manu, praedis, manubiis, rapinis; late auerterunt ingerentes in eam gentes et populos, quos a sedibus suis victos deduxerant. Haec autem non in sacris litteris modo, sed in ipsis profanis chartis, nec semel, nec bis factum legimus, qui de Tobia, de Daniele, de Ezechiele, de Mardochaeo, de Ceninensibus, de Albanis non ignoramus. At apicem decoris et gloriae adepta videtur Nabopolassare et Nabuchodonosor, filio huius, imperium obtinentibus, eoque proiecta est, ut pensiles horti, Beli tem-

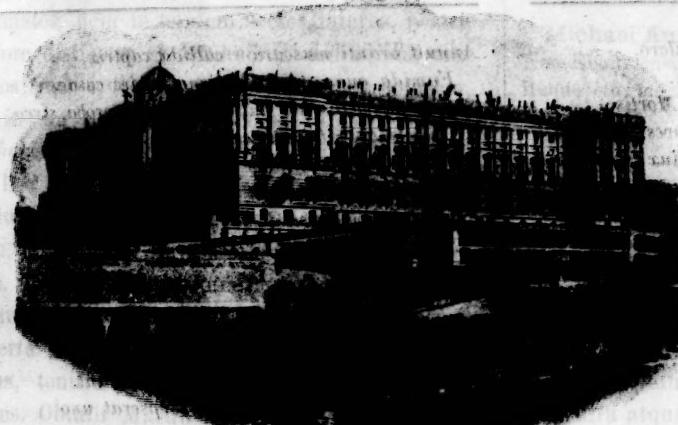
Bibliotheca Madritensis.

plum, urbi data moenia circum, cohidentes Euphratem hinc inde muri, propugnacula, turres, aedificia, urbis universae denique dispositio, veluti inter mirabilia mundi recenserentur (1).

Cyro, Persarum duce, et socero eius Astiage Medorum, obsidentibus, et Euphratis cursum alio divertentibus, perque aridum fluminis alveum noctu cum exercitu subeuntibus, capta est, caede, rapina, incendiis vastata, viduata imperio, quod in Medos Persasque translatum, multa pertulit: quum contra Persepolis, ceteraque principes hostium urbes succrescerent. Tanta haec tamen erat, ut Alexandro Philippi Macedonis Persarum rem dominationemque occupanti, et digna tanto rege, et principatum adhuc pree reliquie obtinere videretur.

At hoc obeunte acerbo funere, Graecorum imperio dilacerato inter minores duces, qui Alexandro parebant, Selencus Antiochi, qui Babylonensem regionem penitus manu obtinebat, Seleuciam condidit ad Tigrem flumen, in quam et divitiae et gentes Babylonicae, utpote in urbem, quam regni principem fore decreverat, delatae sunt. Ex illo Babylonenses omnes labi res et subverti cepere, et fato premente, et ira Dei subruente, et Euphrate ipso alluvionibus coniurante, quotidie in deterius procumbere, quotidie mori, quotidie destrui, quasi tinea comedente, donec penitus delituit.

(1) Cfr. HERODOTI, lib. I, §. 178, 184, 185; DIODORI SICULI lib. II, §. 6.

Regales aedes, Madriti.

atque biblioteca cerni potest, quae quinquaginta voluminum millia asservat.

A. COSTAGGINI.

BABYLONICAE EFFOSSIONES.

ANTEQUAM ea singillatim legerem quae de hisce effossionibus ferebantur, rem diariis et commentariis nunciantibus, diaria ipsa et commentaria non dimittens manu, ab oculis tamen arcens, illa recordatus sum, quae veluti « Babylonis onus » praemonebat Isaias (1): « Et erit Babylon illa gloriosa in regnis, inclyta superbia Chaldaeorum, sicut subvertit Dominus Sodomam et Gomorrhām. Non habitabitur usque in finem, et non fundabitur usque ad generationem et generationem, nec ponet ibi tentoria Arabs, nec pastores requiescent ibi. Sed requiescent ibi bestiae, et replebuntur domus eorum draconibus, et habitabunt ibi struthiones, et pilosi saltabunt ibi. Et respondebunt ibi ululae in aedibus eius, et sirenes in delubris voluptatis ». —

(1) ISAIAS, c. XIII. v. 19. Id. c. XXI. Id. c. XLVII. — (2) JEREM. c. L.

Escurial, oppidi ad Madritum, prospectus.

14 *U*nus *z*inu to ému *z*olitx to *z*utbet
VIZ-*z*epi *z*iziel *A* zo *z*anap *z*elleqqa *z*ubombas
*z*ure *z*o *z*uritzaodzim *VIZ*, *z*elleqqa *z*insalq
*z*at, *z*ebet *z*alzo *z*uritzaodzim *z*o *z*onitibet *z*ur
*z*onitzaodzim *z*o *z*onitzaodzim *z*o *z*onitzaodzim

*Medievalia plato. Puerto de
Málaga* (1973), 197-211.
Cfr. *Historia de la Reconquista de Andalucía*, de Pedro González de Mendoza, en la que se dice que el rey Alfonso VIII de Castilla, en su batalla contra los musulmanes en la Sierra de Huelva, en 1181, se apoyó en la fuerza de la Orden de Santiago, y que el rey Alfonso X el Sabio, en su batalla contra los musulmanes en la Sierra de Huelva, en 1264, se apoyó en la fuerza de la Orden de Santiago. Ellos fueron los que más contribuyeron a la victoria cristiana en la batalla de Huelva.

et poetarum agmen Alon-
zus de Ercilla, Lopez de la
Vega Carpio, Calderon de
la Barca, Antonius Zamora,
Iosephus Canizares, Ferdi-
nandus de Moratin; prae-
terea Aloisius Fernandez,
Petrus de Obreion, Petrus
Nuñez, Franciscus Canilo,
Velasquez fratres pictores.

Sed, ne longiores simus,
ipsam urbem adeamus. En
Matriti centrum; en
que a civibus et advenis
celebrata et notissima pla
tea patet, quae « porta So
lis » nuncupatur (*Puerta*
del Sol), in orbem flexa
atque latissima, in quam
decem vias influnt et ma
xime civium populariumque frequentia com
plent.

Convenit enim hue Madritensis populus universus, veluti in forum ad negotia gerenda, ad morandum, sive deambulandi gratia: itaque splendidissimi dicitum currus, vehes omnibus per equos, hisque velocissimae agitantur, moventur, inter se obviam occurunt, in contrarium transeunt; ita ut visu iucundissimus loci aspectus evadat.

Huius simile, quamquam certis tantum diebus, alias Madriti urbis locus prasbet spectaculum, iuxta teatromachian, Arena, quae huiusmodi, India illuc exstructa est, maxima habetur earum, quas externe Ibericæ urbes habent; spatium enim porrigitur ad decem milia spectantium aptum. Gradus circum ubique; mediumque spatium duplex vallum in circulum praecingit, mediaque in via quiescunt forte athletæ atque ludentes, cum tanrorum furore nimis urgeantur. In suamis gradibus autem peristylia patent, ab optimatibus plerumque occupata, eorumque maxima habentur tum regia, tum ea quo senatorum vel euriionum civitatis ordinibus positis sunt. Per circi orbem quatuor portæ biant, prima ex qua tauri egrediuntur contra regium locum, altera unde gladiatores exirent sinistro latere, tertia ex qua equi eduntur in agonem, quarta denique sub regis peristilio spernit, litteribus atque praeconibus et ludorum sedilibus addicta.

Quorum quidem Indorum historia ex
ipso neque Iberorum duce potissimum Ro-
derigo de Bivar, qui nomen habuit *Cid*
Campeador, traditionem vetustissimam
accipit, quem narrat eum primum in
arenam exiisse atque obequitantem con-
tra tanrum, hunc lancea mactasse. Eius
exemplum sequuntur nobilium iuniores
solemnibus seriis huic ludo semper va-
carunt. Elisabeth regina, quam *Catho-*
licam cognomine vocarunt, cum cruen-
tum speculum prohibere constituisse,
frustra tentavit. Aucta inde civium
delectatio et consuetudo, atque eo, ut
ipse Carolus V imperator manus sua in
Valdoletana arena taurum prostraverit.
Ferdinandus Pizzarro, Peruviani regni
victor, strenuus pariter gladiator eva-
sit, neque Sebastianus rex Lusitanus,

neque Philippus IV Iberus in campum et ipsi descendere rennere. Itaque saeculo usque XVIII ineunte optimatibus nnice arbitrium pugnandi patebat idque equitantes servabant ita ut per raro pugnantium clades contingenteret. Verum paulo post plebeii mactatores advenere, qui et pede libero et equo insidentes digladiarentur; atque eos inter Franciseus Romero de Ronda, ludendi peritissimus artifex, regulas posuit atque taurum sternendum gladio constituit. Inde plebis favor ita ludis accessit, ut modo inter consuetudines dilectissimas Iberi habeant, atque ubique per suas civitates et oppida tauromachiae arenas exstructae fuerint.

Elisabeth reginam quia nominavimus, in mem-
tem sociorum revocare iuvat, ipsa regnum cum
teneret, et Granatam urbem captam, et Ameri-
canas terras a Christophoro Columbo repertas.
Non absonum igitur gloriae et grati animi si-
gnum Matritensis civitas sua intra moenia po-
suit, pulcherrimam quidem et gravem et dignam
tanto nomine memoriam.

Sed monumentum alterum, idque longe diversum, ad sese allicit. Regales, inquam, aedes, quae inter pulcherrimas maximeque ornatas recen-

Elisabeth reginae monumentum, Madriti
sentur, ab Europeae regibus habitatas. Spectant
quidem ad occidentem versus ex colle acolini,
ita ut visa gaudere liceat agrorum illorum fer-
tilium, quos Manzanares flumen dextero fluctu-
lambit. Incendio deletas Philippus V rex resti-
tuit adspicu graves ac severissimas, encelisque
pretiosissimo, tabulisque maximorum pictorum
marmoreisque figuris ditavit.

Quamquam pictis tabulis, signis, armis cak-
berrimis opportuna loca sunt Madriti constit-
ta; aedificatioque est quoque libris adservandi
plus dnoentis millibus ad numerum, quibuscum
collecta sunt Arabum manu scripta vetustissima
et maximi inde habita.

Omnia haec praeterire cogor, ut de Escorial
oppido loquar celeberrimo, quod hand procul ab
urbē Philippus II., magnus Iberorum rex, po-
suit in honorem Sancti Laurentii martyris,
enī templum post victoriam ad S. Quin-
tini collem Iberici milites, belli lege cogente,
missilibus atque glandibus petierant. Inde vo-
tum a rege ut ad iniuriam martyri sarcendam
monumentum poneret, idque adeo ingens, ut
unum et viginti annos exstructio perduraverit.
Architecti fuere Ioannes Baptista Toletanus
atque Herrera, qui, ut magis perspicue appa-
reret levitae martyri locum esse sacrum, ac

minans designatum est. Hieroglyphica noseimus, et a ceteris « Ittita » distinguimus, verumtamen Ittum sermonem, uti characteres Ittitos, nescimus. Quid si stela haec adiuverit?

Praecipua insuper inventa ex Babylonensibus viis urbanis via est, qua in suis inscriptionibus Nabuchodonosor frequentius gloriatur. Haec a templo Marduk ad Borshippam, trans flumen, ducebat, oppidum Babylone ipsa antiquius, ubi templum Neboni Deo sacrum et celebre. Quotannis, primo anni die, magna pompa Marduki simulacrum deducebatur ad Nebonem; Nebo autem (qui Apollini similis habendus est) redeuntem Mardukum in templum certo viae spatio comitabatur officiosus, urbanus, domum postea reditus in suam. Hinc propheta — tanta enim erat diei solemnitas! — ruinam Babylonis laconice exprimens ait: « Cecidit Bel (Marduk), confactus est Nebo », quasi in hisce templis atque numinibus tota, quanta erat Babylon, contineretur.

Utrumque haec via, quam ipse rex *Aibur-sciabu* dixerat, parietes habet conscriptos anaglyptis testaceis, simulantibus leones metro altos, duobus longis, coloribus vivis depictos igne liquentibus; humida, ut credimus, primum creta formatos, dein in totidem sectos lateres, postea colore distinctos et fornacibus ardenteribus traditos; inde erutos, postquam concepere colorem, et iterum constructos, locoque appositos. Via *Aibur-sciabu* templum dedit Marduki. Quinque in hoc repartae sunt aulae ingentes, insuper atrium, et magna vis inscriptionum, amuletorum, sigillorum, scarabaeorum, fragmentorumque. In his duo sunt integra ex pretioso lapide Cyano, quem Medici « lapislazulum » vocant, reperta numina; ex quibus unum, *Adad*, fulmina, tonitruaque, nimboisque manibus intorquens. Obtulit Marduko haec voto *Esarhaddon* Sennacheribbi filius, expiaturus patris Babylonem incendentis et subvertentis scelus; ipse restituit urbem. Alter ex diis est Marduk indutus vestimento aureo, intecto, et versicoloribus acu pecto filis. Laeva annulum gestat sceptrumque, quia Solis deus est; haerent pedibus aquae, ringtonit longius draco; illae abyssum, chaos hic significat. *Marduk-nadin-scium*, rex Babylonis IX a. Ch. saeculo, templo donum dedit. Ex aulis una regalis solii vestigia indicat; si vestigiis fides, ingens thronus, et simulacris humanis ac belluinis decoratus. Sed, praeter vestigia, nihil. Nunc omnis cura in quaerendo hortos substrictionibus impositos. Anne et hi subversi pariter?

Multa invenienda sperant effosores; at ad haec usque tempora nihil praeter minas prophetarum ad apicem et iota perfectas inveniunt!

G. P.

VITA FUNCTI VIRI CLARIORES

Augustinus Caletanus Riboldi, S. R. E. Pater purpuratus, Archiepiscopus Ravennas, in illa urbe repentina morbo corruptus VI kal. Maias, natus erat Paderni, in oppido Mediolanensi, an. MDCCXXXIX. Sacerdotio inito, tum in sacris muneribus gerendis, tum in liberali levitarum institutione claruit, amplissimam sibi famam comparans viri abundantis disciplina exulti et rerum divinarum et naturae in-

vestigationis. Episcopus Papiensis renuntiatus litteras et bonas artes in sua dioecesi provexit: neque enim doctorum e memoria cessit renovatio templi maximi et vetustissimi, et basilicae S. Petri in caelo aureo ab eo Papiae exquisito iudicio perfecta, itemque feriae perquam sollemnes in Augustini doctoris, ac deinceps in Alexandri Volta honorem indictae, ad quas sapientes undique convenere. Leo PP. XIII studium tantum in homine Cardinalis dignitate condonaverat superiore an. MCMI.

Greitz in urbe vita functus est **Henricus XXIII**, princeps ex Reuss familia, cui primatus maioris cessit.

Iulius Dalou, Parisiensis sculptor, naturae vim cum mentis sua acie temperavit: in torematibus effingendis praestit.

Ingenii celeritate maxime praeditus **Xaverius de Montépin**, qui pariter Lutetiae Parisiorum obiit, foecundissimus inter commentiarum fabularum scriptores est recensendus, quippe centum et ultra eiusmodi libros vulgavit. Incontinenti tamen voluptati quam arti potius inserviit.

Anno aetatis sua septuagesimo septimo Berolini acquevit **Georgius e Borussorum regali genere**, notissimus et ille scriptor inter cives suos. Ficto nomine Georgii Courad dramata plura ex historiis edidit.

Michael Augustinus Corrigan Archiepiscopus Neo-Eboracensis fuit vir docta, prudens, munificus: itaque eius mortem omnis americanorum civium ordo late deflevit.

I. F.

EX AMERICIS

De Stoeffelo doctore morte correpto.

Quis hominum effugiat Atropon illam, quae dira atque inexorabilis vitae filum saepius praeter opinionem abscondit? Abstulit haec et hisce diebus virum, qui exigua Graecorum cohorte facile in Americis princeps, litteris graecis adeo edocetus anteibat, ut non gregariis tantum militibus, sed egregiis etiam ducibus admirationi esset.

Negari enim non potest quin hoc tempore magnus doctorum exercitus sit collectus, qui litterarum hostibus bellum indiceret. Atqui inter primores Nicholaus Stoeffel est collocandus. Qui quidem in oppidulo Luxemburgensi Holgem, anno MDCCCLIV natus, ab ineunte pueritia in litteras graecas adeo diligenter incubuit, ut paucis post annis eas optime calceret. Magistri itaque eum in oculis ferebant, eique alii aliam vitae metam ostenderunt. Quidam ei tandem persuasit, ut illis Sanctae Crucis se adiungeret sodalibus, qui in republica Indiana opiparum « Nostrae Dominae » athenaeum exstruxerant. Precibus annuit, et proficisciuit in Americam adolescens, ubi, suscepto sacerdotio, docendi munus, ad quod a natura aptus erat, alacris init. Quo in munere, quot sibi discipulos conciliaverit, quanta cum cura docuerit, qua ratione litteras graecas planas simul et iucundas reddiderit, haud facile dixeris. Graeca lingua plus minusve antea mortua, doctore Stoeffelo, in dies apud nos reviviscebatur; discipuli in auditorio graeco crebri et libentes, orique magistri intenti. Quod lingua graeca ad extremam usque tegulam coacta est, non tam discipulis, quam

imperitis magistris culpae vertendum est atque vitio. Hinc taedii fons et odii, quo in litteras affecti sunt discipuli. Qua re perspecta, Stoefel, hunc fontem industria sua atque sollertia penitus exhausit, aridumque reddidit, effectu contra, ut antiquus ille fons reperiatur, qui cupidinem litterarum et amorem effundebat.

Res graeca deinde tanto progreditur successu, ut ab ipsis discipulis tres graecae tragediae, multis iisque litterarum peritis cum planu spectantibus, in scenam afferantur, quarum quum ultima eaque *Oedipus* prodiret, adfuit ipse Martinelli pater purpuratus, qui insolitus spectaculum laudibus in caelum tulit.

Iure igitur athenaeum illud de tanto doctore gloriabatur. Praeterea Stoefel, quum iam varias graecas fabellas in medium protulisset, sacrorum librorum novi testamenti epitomen Graeca lingua tam compte conscripsit, ut opus discipulis pergratum tot laudatores conciliaret, quot lectores alliciebat. Profecto, quot deinde opera prodiissent, nisi vir ille e vita excessisset! Vos, Itali, Didacum Vitriolum, alterum Vergilium, deinde Maurum Ricium de vestra, de latina itemque graeca lingua optime meritum recens luxistis; nos nunc lugemus Stoefellum, qui magister clarissimus de re graeca ita meritus est, ut dignus sit, cuius nomen perpetua memoria teneat res publica litterarum.

Ser. Chicagine, Idib. April. MCMLI.

H. Doswald.

ANNALES

Russorum Turcarumque seditiones — Lusitani motus — Americana bella civilia — Sinesium discordiae — Boerorum res.

Novissimi dies universa quasi seditione per Europam Americamque commoti: eas inter gravissima omnium, sive causas spectaveris, sive effectus atque auspicia, quae per Russorum imperium flagrat. Inquieta enim libertatis cupido nova et ibi incendia excitavit. Caesar ipse Nicolaus, licet mitis animo atque in subditos benevolentissimus, tamen diurna tradizione tot a saeculis sacra praepediri videtur, quin reipublicae gerenda atque administranda curas cum popularium factionibus communicet. Inde autem opificum agricolarumque turbae tum annonae caritate pulsae, tum a junioribus civibus, qui in athenaeis versantur, incitatae ad seditiones exierunt palam per agros, oppida, atque urbes, nonnullisque in locis cum militibus sibi obviam missis acerrime dimicarunt. Neque abstinent iam a fraterno sanguine, neque a criminibus teterrimis interdum abhorrent; omnes enim norunt Sipiaguine rerum domesticarum supremum curatorem interfectum esse, aliaque huiusmodi facinora passim tentata.

*
Sed in Turcarum etiam imperium cives sese commoverunt. Qui enim Thason insulam, graeco sanguine nati, incolunt ob aucta vectigalia rebellis facti sunt. Sed obviam tumultuantibus ipse praebes cum centuria occurrit, missilibusque turbam dispersit tam acri ultiione, ut centum et amplius vulnerati homines ceciderint.

Augusto imperante, prorsus derelicta narratur. Mox Pemarum reges, quippe arbores ibi crevessent, muris usi sunt, qui-
bus venient etiam nos quie teme insuderent; alios
etiam nos quie teme insuderent; alios
etiam nos quie teme insuderent; alios
etiam nos quie teme insuderent;

LEA SISTETAE FONTANII

卷之三

Urget quicunx amorem tuum, quod spatio recessit,
Quicquid amorem tuum, quod amorem habet.
Rom prodest amorem tuum, quod amorem omnia amque
Pompeii ab amorem tuum, quod amorem petat.
Vastabat pompeii, quod amorem devotus alacritate,
Ingenit amorem tuorum spacio amata.
Dedicta pompeii amorem tuum, etiam in amorem,
Finem quae pompeii dedit, ante macto.
Uxor ut hunc reporti mundo de more madentem,
Cui mens in vacuo tota sepulta cado.

inchoatam, a Nabuchodonosor absolutam, incidunt, mediique sunt parietibus, ubi Balthasar rex Chaldaeus scribentem vidit manum funerea notissima illa verba *Mane Tecel Phares*, scilicet « *Mane te cellet Phares, (Persa)* », cum in coena cum feminis magnificentissime discumberet, aurea Salomonici templi vasa polluens. Eadem nocte Cyrus Persarum illic fuit cum exercitu, et « *interfectus est Balthasar rex Chaldaeus* ». Ibi et Alexander Macedo triumphans, brevi mortuus est, incertum utrum veneno, an praeciniti morbo abruptus.

Post haec ingens Marduki, idest Beli, templo inventum, quod, etsi iam antea conditum fere millennio, tamen ita Nabuchodonosor auctorat, ut septem, praeter basim, ordinibus in caelum attolleret. Quae omnia Nabuchodonosor fecerat, fecerat Nabopolassar, ut scelus Sennacherib regis urbem incendentis expiarent. Hic vero incendens morem Ninivi suae gesserat; nam Assyriis dominis infida Babylon et saepe rebellis. Aemulam vero Babylонem Ninive praeceps malli et ruinae, prouti accidit intra octoginta ferme annos ante natum Christum DCLXXXIX, timebat, et de imperio cum ea dimicandum sibi sciebat. Ninive igitur subversa est a regibus As-

*Alta stiercentam rapit immittitque sepulcro,
Vix donec nimis sit bene cocta meri.
Ul radiis amens, vir ubique insignia Mortis
Carbo nigra videt, funereaque facies:
- « Ah! - gemit - ah! ubi sum? mea coniuix estis marito
Orba? » Sub his forcib[us] vocibus uare edid;
Ventibus ac sermone refert larveque Magisterum,
Forcula dum præbat sulphure plena viro.
Qui reputans olygum se cicerat: - « Dies - illa - Unde,
Dic - ait - Atra, quis es? » - « Sum equus hincenorum,
Quas - sic illa - ferro tua pabula ». - « Pala! » Dies hi-
Ebris erexit - vocula parois item? »*

XXXVIII. — PODAGRA ET ARANEA.

*Atria cum podagram genuisset Styx et arachnem:
- « Ves - uit - o natae, gloria quanta manet!
Progenies quippe humanam terribilis ambae;
At videamus, ubi vos habitare iusset.
Tectorum genus ecce duplex: hinc atria vasta,
Auro picta; rudes hinc tenuisque casae.
Quae sit vestra domus cuiusque, aut diecise sorte,
Ductis mensura dissipare straminibus;
Aut incola, si manutinat, decernit pacto ».
- « Nolo limen inops » - inquit araneola.
- « Nec me - sic morboea soror - iuvat aula superba,
Obous tot medicis, hostibus illa meis ».
Occupat, hanc in turba, lares artoritis ogenos,
Illiunque pedem corripit agricolae:
- « Pollax iste mihi - declarat - strata parabit
Ampla, nec Hippocratis pervia discipulo ».
Scanderat interea regale lacunar arachne,
Cui sibi perpetuo tacta locata forent.
Stamen ibi coluit, sua quo tentoria constant:
Pendula quæca olio prima trophaea dedit.
At occasi aquilla vigil tentoria rumpit,
Tusque nos iterum rumpere persequitur.
In nos tigri nos haecus defere pimales
Capitur huc! quoties vel nos exoritur.
Indigneque forena, sibi ut purissime labores,
Festrum podagræ rusticæ tacta patit.
Huc erat in campis, que claudom traxerat acer
Villicus, huc toriter iure vocandus atrax.
Nam, seu vertit humum, seu caedit ligna, miscellam
Squam vertore humum, caedere ligna iubet;
Parte ex dimidio rictum ratus esse podagrum,
Si fuerit duris exagitata modis:
- « Ah! perco, tot pressa malis - sic villica nenti -
Mutemus, quæco, limina nostra. soror ».*

syriis an. a. Ch. DCVI, nec ultra aedificata; Babylon in Nabopolassar invenit non modo qui restitueret, sed muniret, ornaret, ditaret, in Nabuchodonosor, qui ad ea, quae fidem superant, adduceret magnificentia, potentia, divitiae. Nec diu quaerendum fuit regum palatum, quod nos, Horatio magistro, potius arcem diceremus. Nisi murus, praecingens fere quadratam aream, cuius altitudo metr. duo et viginti numerat, ille sit, quo Persarum reges ad coercendas bestias provectione utebantur, immensa spatia soli occupari ab hoc aedificio dicenda sunt, cui sexcenta et quadraginta metra per unumquodque latus; quatuor vero, eademque paria sunt latera.

Atque haec regis domus. Cetera, quae minora circum, anlicis et viris regiae addictis destinata videntur. At, dum ima tentare volunt fossores, omnia ruinis obsita, carentibus periculosa parietibus, fornicibus super lapis obstructa invenierunt. Plura tamen fragmenta reperiere, in quibus Nabuchodonosor nomen regis inscriptum olim (eheu! quonam scribente?) legitur adhuc... Praeclarum quoque ibi est quod reperta sit columnula, quam « stelam » archeologi dicunt, metro et amplius alta, hieroglyphieis « Ittis », caelata, in qua numen « Ittum » procellis do-

*Annuit oranti muscarum callida captrix,
Fumida quae properat tigna subire casae.
Scoparum metus hic nullus; nulla improba sera,
Quae ora textricem tecore seris operat.
Arthriticis contra nitidas in praeoribus aedes.
Irrepens, lecto detinet usque virum.
Sic griseas mutasse domos subre utroque gaudet;
She durst not arbitrio nimere cuique suu.*

XXXIX. — LUPUM ET CICONIA.

*Grandia frusia solei gena deplutare luporum,
Qui rugitus, quidam corripuitur vorant.
Festu fure dix, lupus haustu sorpserat uno
Offensu praegrandem, paenque letiferam.
Scilicet os imis transversum faucibus haesit,
Vocibus oclusa spirituque via.
Dum desperat hians mutusque, ciconia vertit
Huc, veluti caelo misera favente, gradum.
Signa lupus nutu dat supplex: advolat ales,
Nec tardam rostri forcipe praestat opem.
Obiice dimoto, benefacti præmia posci:
- « Præmia? - sospes ait - ludere visne, soror?
Illacum licuit nostra de fance referre
Cervicem: merces haeccein parva tibi?
I, male grata dipes, ac si tibi cura salutis
Ulla manet, nostro stabis ab ungue procul ».*

XL. — LEO AB HOMINE PROSTRATUS.

Pictor adumbrarat grandem saevumque leonem,
Unus quem victimum calce premebat homo.
Victorem cum spectantes ad sidera ferrent,
Garrula praeteriens obstruit ora leo:
- « Vincitis hac - inquit - tabula testante; sed auro
Fingere, quae vellet, creditis artifici.
Verius a nostra staret victoria gente,
Si quo renatur, pinguet unguis leo »

XLI. — VULPES ET UVAE.

*Vulpes (incertum, Normanna an Vascone nata
Matre) ragabatur paene perempta fame.
Suspicii e summa pendentes rite racemos,
Molles, turgentes, undique purpureos.
Ura placet succunda; sed hou! sublimis hiantem
Cum fugiat furem, spreta repente fuit:
- « Crudior est - inquit - nostroque indigna palato »
Fastidire iuvat, quem gemuisse pudet.*

CONSTANTINI PISONI

CANDELARUM AD SACRA OPIFICIUM EXCELLENS, PRAEMIIS INSIGNE

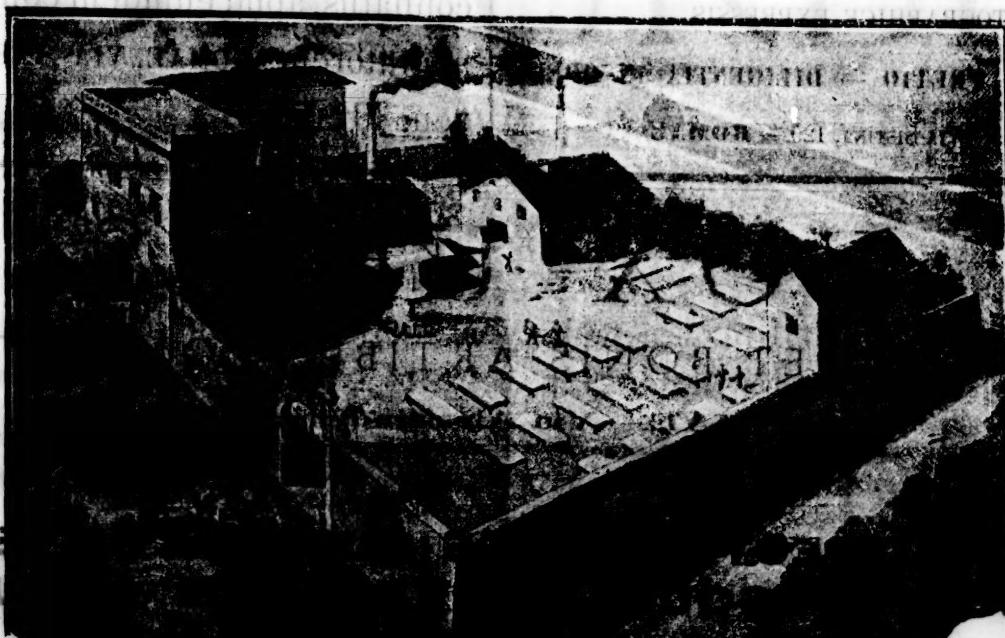
ab anno MDCCCIII constitutum

Romae in Italia, Corso Vittorio Emanuele 127-129 et Via de' Sediari 1, 2, 3.

Vaticana Basili-
cam instruit, quoties
de Beatificatione aut
Canonizatione so-
lemnem sit.

Clientes frequen-
tissimi sunt in Urbe,
in Italia et apud ex-
teras gentes.

undique manavit.

Cereas faculas ad
noctem conficit, eas
que ad decem usque
ad duodecim horas
diurnas, Ecclesiis
ac familiis necessa-
rias, quod pars
moniam cum salu-
britate et munditia
coniungant.

Vitrea
faculis suppediat.

OPIFICII PISONI PROSPECTUS

ROMAE, Via Orti Alibert 13-15 (Lungara).

Res per omnem orbem exportatur nullo intentum impedio

VARIA

Litteratine an bibliophili aselli? Iam non de quadrupede, sed de asello marino sermo est, cuius ingluvies prae ceteris ardet chartis ac libris, quos casus aliquis in mare demerserit. Atque hoc exiguum; nam ea virtus pisci visceribus inest, ut semel degluttit (deglutit autem neque lacerat), optime in sinu servet. Agitur nunc *Revue scientifique* teste, de integro volumine continente preces, quae pro mortuis recitari solent, ritusque effrenendi et sepeliendi traduntur. Nulla volumen foedatur macula, vulnere nullo carpitur, atque in visceribus aselli inventum est, quale biblio-pola in pluteis contineret suis diligentissimus. Eadem *Revue* monet saepe saepius reperiri in huiusmodi piscibus folia, foliorumque partes, quae, diariorum reliquiae atque ephemeredum, a navigantibus prociuntur in mare. Immo in Annis Naturalis Historiae, apud Londinensem disciplinarum academiam, anno MDCCXVI venalis a piscatoribus ad nundinas Cambrienses allatus narratur asellus, in quo exterratores parvum invenere volumen optime asservatum.

Atqui sis ego, quos erudio pueros, qui libros lacerant sine more modoque, exhibe dicam: Estote, fili, estote saltem aselli; quippe asinus libros non querit incuriosus rerum, asellus et quaerit et incolumes in sinu tuerit!

Ioci.

Haec in scholis a iuvene praebente suaue specimen eruditio in physicis: — Dic — magister ait — cuinam ordini simium tribuis? Quadrupedibusne, an «bimanis», an «quadrumanis»? —

— Tu dicas — respondit adolescens. —

Magister, qui verba suo modo intellexerat:
— Ergo, quum quadrupana bestia sit, edic
que possit prae hominibus facere. —

Impetratus ille: — Nos bimani chordi-
sonam pulsare mensam et organum manibus
tantum duabus possumus; nec, nisi bini, qua-
tuor manibus pulsare unquam poterimus. Si-
mius, etsi unus, quatuor tamen, ut ipse iudicas,
manibus pulsabit.

Magistri nasus adhuc extenditur.

Magister quidem, ut in ridicula et absurdia
discipulum impingeret, quandam argumentandi
speciem qui tuebatur: — Cuiusnam — inter-
rogat — opus est vestimentum, quo indueris? —

Ille: — Sutoris — respondit.

Urget magister: — Undenam habuit sutor?

— A mercatore lanario emit.

Instat ferocius doctor: — Unde autem la-
narius? —

Discipulus: — Ex pastore. —

Tunc ferme potitus victoria magister: —
Unde decerpit pastor?

Discipulus: — Ab ovibus, quas totondit.

— Recte! — sapiens ille exclamat; — tu
igitur lana indutus, lanosum es animal uti
vervex et aries. —

Tunc vero ardens convicio discipulus, at iram
vultu humili premens: — Utique — inquit —
domine mi, sum instar tui, qui ex bovina pelle
calceamentum cum habeas, eiusdem argumenti
vi, cornutum animal passim haberis! —

Causarum actor coram iudicibus magna cum
eloquentia hominem furti reum patrocinabatur,
quippe asinam surripuerat stabulo, ablatamque
vendiderat. Qui furtum passus erat et mendacio
arguebatur a tonante causidico, cum ultra
convicia et calumniam ferre non posset: — O

indices — exclamat — miraculum hoc est; canis
pro lupo latrat, ne audiatis!

Tunc novus Tullius: — Falleris — inquit —
vulpacula; si lupus iste fuisset, astixim tuam
devoravisset, non, uti accusas tu, vendidisset.

Quid hac in re, sentitis, vos iudices?

Tum judicium praesens: — Atqui ego zoole-
giae studiis iamdiu valedixi forensibus disciplinis
addictus; ideoque mihi de bestiis iudi-
cium difficile.

P. d. V.

LIBRI RECENS DONO ACCEPTI

Le selve di Angelo Poliziano recate in
versi italiani da LUIGI GRILLI. — Tierni
edid. S. Lapi, M. deccij.

P. N. ROSATI La croce sul Monte Ama-
ta. MCM-MCMI. — Aquis Clusianis, ex off.
F. Stanti, MCM.

PROF. PIETRO RASI. I personaggi di carat-
tere bucolico nelle eleggi di Virgilio. —
Mantuae, ex off. I. Mondovi, MCMI.

— Saggio di alcune particolarità nei
distici di S. Ennodio. — Mediolani, ex off.
Bernardoni, MCMII

— Dell'arte metrica di Magno Felice
Ennodio, Vescovo di Pavla. — Papiae, ex off.
Fratrum Fusi, MCMII.

M. ANTONIO FLAMINIO. Studio di ERCOLI
CUCCOLI con documenti inediti. — Bononiæ, ex
off. Zanichelli, MDCCXCVII.

In Divum Aloysium Gonzagam carmina a
CARMELO PEZZULLO, Domus Pontificalis Ant-
istite, in academia Aversae habita III kal.
Ian. MDCCXCII recitata. — Neapoli, ex off.
Nicolai Volpe, MCMI.

De festis centenariales Average celebratis
cum B. M. Virgo de Cassiluce Iterum coro-
naretur carmina a CARMELO PEZZULLO, Pro-
tonotario Apostolico, edita. — Neapoli, ex off.
Nicolai Volpe, MCMI.

Gli Hethel-Pelasgi. Ricerche di storia e di
Archeologia Orientale, Greca ed Italica del
P. CESARE A. DE CARA della Compagnia di
Gesù. — Volume terzo: Le migrazioni in Ita-
lia. — Romae, ex off. Academiae Lynceorum,
MCMII.

Cives autem Aegypti regem suum contra vestigialis atque cladem, quam et ipsi passi sunt, appellavint. In Arabum denique finibus Alius Bey inter atque Bedinandi tribus odia cibilia errant; postremi vieti proelio discessere, nonque vienes ab nemulis igni deletas videbantur. Iusque consilium est Constantinopolitani Chersonesos ad Arabes mittere, qui supremam aut autoritatem instarent; pacemque reponere, uno effigie universitatis omniis eorum. Similes cohors aliquae ballistariorum mittuntur quodlibet in difficultate nemicum litua, ut contra Romanorum oppida et castella manentur.

Alii autem eisdem gentes desideria ad velitatem suam dominantes petunt Athenam etiamque iugum omni civium nunc puerorum, admodum normalis exortu et numeribus exponit. Quod superponit Oderangitis principes, atque tunc universitas iugidicis, quod perinde auctoritate suae prouident, doverat etiam discretum, quo cautius est ut civitas omnis, omnibus distractis actis, semper ad vigilaret, ut in eis inveniret in suis legiis libibus diligenter obseruantur. Universa itaque exercitus vires et armis legibus constitutae paratae sunt ad arma praecesse sunt. Terga imp. undi rotulorum nonnon animo, tunc ergo in teo entrem mutuorum effigie, et transi munitione.

Alii autem quibus nulla mentio antea facta est, in Hispanum motu, Conimbriae, et Portucale, et Vienne excitati. Republicam licet, sed in primis publicum consulium, quippe minus quam sonder, qui compescere tumultus hinc inducerebant; occasionem autem quodammodo mutatione nonnullas in curia oblatas habebant, quibus privatorum bona nimirum accepta.

Alii autem quibus nulla mentio antea facta est, in Hispanum motu, Conimbriae, et Portucale, et Vienne excitati. Republicam licet, sed in primis publicum consulium, quippe minus quam sonder, qui compescere tumultus hinc inducerebant; occasionem autem quodammodo mutatione nonnullas in curia oblatas habebant, quibus privatorum bona nimirum accepta.

Extrema recentetur innovata Sinensium ci-vili portunatio per Kwang atque Hu-nan provincias. Piones ad arma venerunt, atque oppida multa et urbes occupavere hoc consilio, ut Imperatorem tandem aliquando expellant, nonnunquam sibi regem constituant, qui Canton in urbe sedem habeat.

Tot vero inter malas atque funestissimas res Boeris illis videtur arridere spes componendae pacis. Quamquam eorum duces universam regionem hactenus discurrunt, ut castra suorum, ubi manent, per montes, vel deserta visitent, et simul certum suffragia exquirant, utrum bel-

lum an pacem malint. Idibus Maiis cum duces ipsi convenerint et suffragia retulerint, quid fata sint paratura innotebeat.

POPULICOLA.

PUBLICI PER ORBEM COETUS

LEGIBUS TERENDIS

In Anglia O' Kelly populi orator ab administris petiti siquid novi caustum iam fuerit de punico li-tore ab Italies occupando; sed Cranborne vicecomes respondit rem prossus Anglos ignorare, atque nihil hactenus ab Italies esse peractum, quod novam hanc mentem significet.

In Austria de portoris vectigalibus abolendis oblatam rogationem ab oratoribus iis, qui « agrari » appellantur, multis suffragiis curia respuit.

In Belgica vehementissima disceptatio habita est a populi oratoribus de suffragiis concedendis omnibus et singulis civibus, ut quicunque ius habeat eligendi populi legatos ad curiam. Res eo acrior fuit quo patet latius per rem publicam operariorum desertio, atque aequa furebat populi seditio; legati tamen, plebis metu non fracti, oblatam iterum a socialistis rogationem responderunt.

In Brasiliensi republica nova comitiorum sessio inaugura est Campa Salles praesidis oratione, optimas praesertim aerarii publicis condicione affirmando.

In Chilena republica administrator collegio munere recessenti novus suffectus est, eique Barros praepositus.

In Germania iterum est approbata rogatio a catholice oratoribus oblati de religiosis cultus libertate.

In Graecia obstructionismus, quem dicunt, ab oratoribus Delphiorum partes sequatis coetus, tumultum ipsa in curia excitavit; at Zaimis praesidis prudentia persequi disceptationes licuit. Deinde regali decreto coetus dimisus est.

In Hungaria de aere alieno publico novis impenis publicis attribuendo rogatio probata fuit. Ibidem novae « delegatorum » sessiones ab ipso Francisco Josepho Caesare resumptae. Goluchowski, imperii cancellarius, orationem habuit qua edixit foedus cum Germanicis et Italies iri renovatum, ac statum quo ante in Danuvii regionibus esse perduratum.

In Iaponia populorum legati duo novissima itineraria ferreis tramitibus munenda decreverunt, quae praesertim copiis transducendis inservient, cautumque simul ut Iaponia classis proxima aestate Coreae permissulac circa litora suis exercitationibus vacet.

In Ibaria coram populi legatis qui reipublicae prae-sunt administris orationes habuere de regia decretia, qui religiosorum sodalium conditiones respi-ciunt, exequutioni mandandis.

In Italia de legibus agitur, quas « sociales » appellarunt.

In Lusitanis senatores oblatam rogationem de aere alieno publico administrando ad tratinam revocare cooperant; qua absoluta sessiones concludentur.

SCRIBA.

LIBRORUM RECENSIO

Dott. GIOVANNI PASCIUCCO. Quinto Fabio Pit-tore. — Neapol., ex off. Henrici M. Muca, MCMI.

Doctor Ioannes Pasciucco grave sibi sumpsit onus quum librum scripsit inquirens de Quinto illo Fabio Pictore, qui Romanarum rerum antiquissimus omnium *Annales* fecisse traditur. Acum nocturnis in tenebris de pavimento quaerere difficillimum reor, et improbum laborem. Si tamen vera illa verba « labor improbus omnia vincit », Pasciuccum arbitror aut contingisse metu, aut saltem equos metae proximos prae ceteris adduxisse; certe futuris magnam ex calce,

arenis, lapidibus caementorum vim comparasse, qua veritatis aedificium aliquando adstrueretur.

At interea, argumentis undique adventantibus, et laude illius dicam, arte ac diligentia non parva unde quaque exquisitis, ad evidentiam ostendit Quintum hunc Fabium Pictorem, qui in *Annales* describendos incubuit, longe diversum ab illo fuisse, cui Pictoris cognomen ex depicto Salutis delubro fuit, viro M. T. Ciceronia sententia in litteris et iure apprime versato. Eadem profecto utrique gens, nomina et eadem utri-que; at, qui coloribus per Salutis parietes lusit anno ab Urbe condita CDL, longe alias est ab illo Quinto Fabio Pictore, qui *Annales* primus, integro ferme postlabente saeculo (DXXXVIII), scripsit.

Gratulamur pulchra et docta stilo non invenusti scribenti. Iamque Tito Livio sit laus quod Romanam historiam eo evexerit, ut nihil Graecis invideat, supermineat plerumque fortassis; sit gloria Quinto huic Fabio Pictori, quod ex pontificum annualibus, ex patriciorum archivis, ex tabulariis, ex inscriptionibus, ex monumentis publicis privatisque diurna patientia eruerit, congregaverit, propriaque per tempora digresserit. At quaero cuinam auctoris decus?... Illine nauticae rei nomen paternum erit, qui loricas prior conficit naves, aut illi qui ligneas rates remo instruxit et velas, aut illi, qui trunco, vere primus et princeps, igne et securi, forsitan silicea, excavato, commisit se fluetibus vicinos, unde piscaretur, scopulos arrepturum?

H. DE VECCHI PIERALICE.

AENIGMATA

Si sine nube polna, solis imago meis.

Aufer litteralam primam mihi: pungere sollers

Sartoris vessor nocte dieque manu.

FR. PALATA.

Ex sociis, qui utriusque aenigmatis interpretationem ad commentarii moderatorem miserint intra duos menses, unus, sortitus, gratis accipiet opus, cui titulus:

LITTERATORUM HOMINUM

AERUMNAE ET GAUDIA

CARMEN

ALAFRIDI BARTOLI

IN LITTERARUM CERTAMINE

PER COMMENTARIUM VOX URBIS INDICTO AN. MCMI.

MAGNA LAUDE ORNATUM.

Aenigmata an. V, n. VI proposita his respondent:

1) I-rus; 2) Vita, Vitta.

Ex rite soluta miserunt:

Guil. Schenz, *Ratisbona*. — Ioan. Cantono Ceva marchio, *Vercellis*. — Princ. Gordon, *Mancunio*. — Ad. Husa, *Grybovia*. — Lad. Lud. Podobinski, *Cracovia*. — Fr. Sallera Sch. Pisa, *Sabadello*. — C. Perazzi, *Mangalore in Indis*. — Ric. Malotta *Bzozow*. — Aug. Macer, *Seccovio*. — I. G. Grünes, *Nicoburg*. — H. Gini, *Taurinum aquis*. — I. Sernatinger, *Dresden*. Sortitus est praemium

GUILLEMUS SCHENZ,

ad quem missum est PETRI ANGELINI opus, cui titulus:

LOLLIUS

SIVE

DE PROVECTA LATINITATE.

Sponsor: IOANNES BAPTISTA CIAMPI, iurisperitus.

ROMA — Ex officina *Paolo Phil. Cuggiani*.